

A drámapedagógia a kompetenciafejlesztés tükrében – segítségére válik a pedagógusoknak?

JASKÓNÉ DR. GÁCSI MÁRIA
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Mi is az a dráma?

E fontos kérdésben nem mindenki tud helyesen állást foglalni. Eddigi tapasztalataim alapján majdnem biztosan állíthatjuk, hogy a drámapedagógiának, drámának a kérdéskörére amolyan irodalom és színház szerelemgyerekeként tekintenek a laikusok, a fogalom pontos meghatározása sok esetben problémát jelent a kérdezettek között.

A drámában rejlő rizikófaktorok nem elhanyagolhatók, véleményem szerint két riasztó tényező gátolhatja meg a köznevelési intézményeket ebben, hogy széles körben alkalmazzák. 1977-ben komoly kísérlet indult hazánkban, ahol is a drámapedagógia adta lehetőségeket felhasználva indították el a ma már népszerű drámatagozatot. A cél az általános készségfejlesztés volt, valamint a beszéd-, a mozgás-, a kifejezőkészség szintjének ugrásszerű megnövelése. Az egyik riasztó tényező ebben az esetben akár jogos félelemnek is tekinthető, ugyanis megfelelő pedagógus nélkül nem tartható meg a láthatatlan kontroll a diákok körül. A második problémát is ebben látom, ugyanis csak megfelelő érzékkel rendelkező pedagógust állíthatunk egy drámaóra vezető szerepébe. A drámaóra nem felesleges, nem céltalan, meghatározott terv alapján kell eljutnia a tanulóknak a kiindulási helyzetükből egy probléma megoldásáig, mindezt úgy, hogy a tanár látszólag pusztán statisztaként van jelen az óra működésében. Mindennek tükrében érthető, hogy a köznevelésbeli terjedés némiképp gátolt, mivel megfelelő szakember híján a „fellazuló iskolai fegyelem” problematikája elkerülhetetlen.

Miért fontos a drámapedagógia hatása oktatásban és milyen veszélyei vannak?

A drámában rejlő rizikófaktorok nem elhanyagolhatók, véleményem szerint két riasztó tényező gátolhatja meg a köznevelési intézményeket ebben, hogy széles körben alkalmazzák. 1977-ben komoly kísérlet indult hazánkban, ahol is a drámapedagógia adta lehetőségeket felhasználva indították el a ma már népszerű drámatagozatot. A cél az általános készségfejlesztés volt, valamint a beszéd-, a mozgás-, a kifejezőkészség szintjének ugrásszerű megnövelése.

drámás tanítás számára nem ideális. A túlságosan megosztott figyelem azonban nem az egyetlen gond az előadászerű tanórákon. Megfigyelhető, hogy a drámaórákon kevésbé kell a fegyelmezésre energiát fordítani, mint egy olyan tanóra esetében, ahol a tanár monológiát olykor megszakítják a diákok. A mérleg nyelve így újra a drámás tanítás felé billen.

Két tantárgy a górcső alatt: a magyar nyelv és irodalom és a történelem. Mire lehet itt gondolni pontosan? Az irodalomtanítás legfőbb problémája, hogy a fiatalság nagy százalékának nemigen jelentenek semmit a kötelezőolvasmányok, egyáltalán nem érzik aktuálisnak az adott problémát, amit egy mű felvázol, valamint szereplőivel nem vagy nehezen tudnak azonosulni. Ennek több oka is lehet, végeredményben viszont a diákok túlságosan elidegenítik magukat a feldolgozandó művektől. Ezen a hatalmas problémán viszont könnyen segíthet a dráma, ahol is a tudatos szerepbe helyezkedés segít egyfajta kapcsolat kialakításában. Ha adott egy diák, aki dramatikus játék segítségével találkozik például egy regényben a reménytelen szerelem témájával (ami egyes művekben öngyilkossághoz is vezet), megannyi kérdés kerülhet tisztázásra a mű cselekményének felhasználásával.

A szereplők tulajdonságai, motivációik, gondolataik előtérbe kerülnek (amik talán otthoni olvasás esetén egyáltalán nem), a tanuló képessé válik behelyezkedni az adott mű világába, és felismeri az általa kínált – sok esetben aktuális – problémákat. Homérosz Iliásza többet fog mondani a barbár öldöklésnél, amint előtérbe helyeződik Akhilleusz legjobb barátjának elvesztése után érzett gyászja. Gélyi János nem férfiúi sértettségéből, hanem komoly lélektani megpróbáltatások miatt hajtja lovait a szakadékba. Radnóti pedig utolsó

verseiben nehezen érthető, hangzatos sorok helyett erős képekbe sűrítve tárja elénk az emberi élet értéktelenségét a holokauszt minden borzalmával együtt.

Az irodalom mindig is remek eszköz volt a traumák feldolgozására, a biblioterápián túl azonban az irodalomórán is érdemes foglalkozni az előtérben és a háttérben húzódó konfliktusokkal. Erre több remek eszköz is a rendelkezésünkre állhat. A *Ki vagyok én? Ki tartozik hozzám?* egy remek játék, amely során a tanuló mozgósíthatja a lexikális tudását, illetve új ismeretanyagokat csatolhat az eddigi tudásához.

Az irodalomhoz hasonlóan a történelem órák is konfliktusok és erkölcsi kérdések megfogalmazására szolgálnak. A történelem feldolgozása során a fő cél a nevelés és olyan kulcskompetenciák fejlesztése, mint a konfliktusok megfelelő kezelése, az alkalmazkodási képesség kialakítása, a kreativitás, valamint a saját vélemény magabiztos megformálása. A történelemórák száraz ismeretanyagát leginkább a dráma segítségével lehet érdekessé és emberközelivé tenni. Az ország három részre szakadása üres számadatok helyett komoly megpróbáltatásokat mutatnak a tanulóknak, általuk átérzhetik a leigázott és szolgasorba kényszerített magyarság terhes mindennapjait. A rendszerváltás nem egy letűnt, karikatúrára hasonlító korszakká elevenedik, hanem az eladósodás és a megtévesztés mesterien kivitelezett módszereit mutatja meg. Az irodalomhoz hasonlóan a történelem is az elidegenedés tényétől szenved, ugyanis a tanulók sokszázéves csatákról, letűnt korok konfliktusairól értesülnek, mégsem érzik a magukénak, de legalábbis hozzájuk közelállónak, nem fedezik fel a példaértékű konfliktusokat és azok megoldásait. A történelemtanár feladata tehát felmérni a gyermekek befogadó képességét, és eszerint aktualizálni és közelebb hozni a tanulandó anyagot. Az empátiagyakorlatok sokat segítenek abban, hogy az adott kor emberének világa megelevenedjen a tanulók előtt.

A dráma beemelése az oktatásba már az alsó tagozatos diákok esetében szükséges lenne. Ugyan más, életkorhoz és életminőséghez igazított feladatok sürgősen minden korosztály számára, mégis már kiskorban meg kell kezdeni a diákok drámával történő felkészítését. A gyermek leginkább a tapasztalati úton szerzett tudást tudja legjobban előhívni a későbbiek során, ezért a drámás nevelés óriási segítséget nyújthat a tanulásban.